

'אשרינו שזכינו לכך!'

ועומד המורה העברי ומביט על דרך העבודה והעמל שעבר בה וחושב: "האיך יכלנו לכבוש הר שזכה" במשך זמן קצר של עשרים וחמש שנים? רואה הוא מאה וחמשים בתי-ספר עבריים בארץ ובהם יותר מרבותים תלמידים ואלף מורים עבריים, ומביט הוא לארצות הגולה – לפולניה לטויה, ליטא, אסטוניה, בולגריה, בסרביה, רומניה, וגם אמריקא, שגם בהן עשרות ומאות בתי-ספר עבריים, – שכולם נוצרו ברצונה הטוב של האומה, ו"אב-בנין" לכולם "בית הספר לבנות ביפו", אבן זו שמאסו בה בזמנו גם בוני האומה כ"אחד העם" והשאירוהו בחיים רק משום "אם לא יועיל לא יזיק" – והאם לא יעלו על לב המורה מחשבות גאוה וגאון, בין ביחס לחיי עמו, שבכחו היה להחיות שפתו ותרבותו, ובין ביחס לעבודתו הוא, שחלק גדול מתחית-העם יש לזקוף על חשבון עבודתו ועמלו?

אם המורה הפרוסי נצח בשעתו בסידן? הצרפתית, הרי עומד ומנצח המורה העברי את הפסיכולוגיה הגלותית, כי בעקב תחית הלשון העברית בפי ילדינו באה מהפכה גמורה גם במחשבתם, – ומה גדול יהיה ההבדל בין ילדי הדור הקודם, שדברו זרנגונית מבלבלת, לילדי הדור הבא, שידברו עברית טובה, עברית מקורית!

וטבעיות השפה העברית בפנינו ובפי ילדינו הרי היא כמעט גמורה ומוחלטת, וראיה לדבר, שאין אנחנו מתפלאים עוד על המהפכה היסודית הזאת שבחינו. שומעים אנו אלפים-אלפים תינוקות מפטפטים ביניהם עברית, יוצרים להם שפה חיה, זו שלא נשמעה כלל לפני שלשים-ארבעים שנה – ואזינו אינה מרגשת כל זרות בזה. משתתפים אנו בשעורי פסיקה וכימיה, בלמודי פסיכולוגיה והגיון בכתות הגבוהות של ב"ס תיכוני – והדבר אינו מפליאנו כלל; מקשיבים אנו לנאומים עבריים חוצבי להבות – הן ניצוצות של מוסר צבורי והן של אש-דת, והן של תוצאות מדעיות אחרונות – ואין אנו מרגישים כלל בחדוש שבדבר; ואלפים צעירים וצעירות מתלקטים בבתי-העם ובאספות מפלגתיות – מתוכחים, מתקוטטים מרגישים, רבים ונצים בעברית יפה – והיש מי שיהיה הדבר לפלא בעיניו?...

ועדים אנו ללמודים בשעורי ערב: מאות-מאות של צעירים וצעירות מתרגלים בדבור העברי, שהיא שפת המדינה, שפת-החיים – בהם נשים תימניות, קורדיות, פרסיות, גורגיות וכו', וידענו, כי זוהי עבודת המורה העברי, שהוא נותן את זמנו ברובו חנם לעבודה הקשה הזאת. משתתפים אנחנו בימי החופש עם "חברינו" הפועלים לתור את

1. הדברים נכתבו בתרפ"ט.

2. מקום ניצחון גרמניה על צרפת ב-1870.

הארץ ועושים "צעדים פוליטיים" במקום שלא צעדה רגל יהודי זה מאות בשנים וחלל הארץ מתמלא דבור עברי, ושירה עברית בוקעת ופולחת את האויר הדומם; – שומעים אנו מפקדי-הצופים, עושים הם את "פעולותיהם" בעברית טהורה, ועל דעתנו אינו עולה, כי אפשר להיות אחרת. ונאמנים עלינו דברי אחד הסופרים, כי "השפה העברית, אשר במשך דורות רבים ניטל ממנה כח הדבור, היתה לשפת-דבור חיה בפי המוני הישוב לשבטיו השונים, השפה אשר היתה מאות בשנים שפתו של הגבר בלבד היתה לשפת אם בגיל הטף הגדל בארץ; שפת תלמידי חכמים היתה לשפת הפועל, אשר נתקשר בה בכל לבו וקשר בה את עתידו התרבותי והחברתי. כל צנורות התרבות העממית – גן הילדים ובית הספר, תנועת הפועלים והסתדרויות הנוער, שעורי הערב ובית-העם, התיאטרון והעתונות – הנם שליחיה של הלשון העברית; הספר העברי הכה שרשים בקרקע ופעולתו גוברת ומסתעפת משנה לשנה; תורת ישראל ולמודים שמושיים מתבצרים בארץ בכלי השפה העברית" – וידענו כי כל זה בא מכחו ומכח-כחו של בית הספר העברי, שהמורה העברי השקיע בו נפשו וממרצו, מעקשנותו ומקנאותו.

והאין לנו להזות ולחלום גם על עתיד מזהיר בדור השני והשלישי להוראה, כשהמורה ישתחרר לגמרי מסבל יצירת לשון ומענוי חוסר ספרי למוד; כשזרם החנוך יכנס אל מסלולו הטבעי-המקורי, והמורים הצעירים יעסיקו את מוחם בפרובלימות ההוראה והחנוך העולמיות, ההולכות ומתחדשות לפי התפתחות האנושיות בכלל ומצבנו בארץ בפרט? – והרי כבר כיום יש לנו להראות על השבלונה הרגילה ו-המסורת הרקובה של ארצות אירופא, שהולכת ונעלמת מבתי-ספרנו לפי מדת התפתחותם של המורים; על "החיים" המפכים בכל בית-אולפנא, שבו מורים מסורים לחנוך בכל לב; על "החדושים" שלעת עתה הם מקריים, אבל לאט-לאט יביאו לידי תוצאות מסוימות וקבועות; על בתי הספר של "ועדת התרבות" עם חדושיהם הנועזים, ששאלת "אחרית הימים" ו"ימי המשיח" נעוצה בהם וכו' וכו' וכו'...

ההיסטוריון בעתיד, כשיסקור בהיקף רחב על בית-הספר העברי, יעמוד משתומם ומתפלא על "הכח הענקי של כורת הנמלים" שהושקע ביסוד הבית הזה; הוא גם יודה כי רשמיותה של השפה העברית בארץ, שנתקבלה בתור שפת המדינה בשטרות ובתעודות, בכספים ובמטבעות – גם היא תוצאות פעולת בית-הספר העברי והמורים, שהפיצו את זרעי-חיותה של השפה גם למקומות רחוקים ולעולמות שונים.

ואנחנו, הדור הראשון למחנכים עברים בארץ – אשרינו שזכינו לכך! בודאי זכות אבות יש בידינו, זכות הורינו זכות מלמדינו, אלה שהורישו לנו את היסוד לאהבת "לשון הקודש" ול"חיבת הארץ"; אשרינו שקבענו את הבסיס לבנין עדי-עד, לבית הספר העברי, וסללנו את הדרך להחזרת והחיאת תרבותנו. בהדרת-כבוד ירכינו הדורות הבאים את ראשם מול הדור הראשון של מורי ארץ-ישראל.

מספרו 'דרכו של מורה' (תרח"ץ) עמ' קנא-קנד. נדפס לפני כן בספר היובל של של הסתדרות המורים (תרפ"ט), עמ' 128-129.